

Trosopplæring i lag og foreninger

FULL PAKKE

HELHETLIG BIBELUNDERVISNING

NORSK LUTHERSK MISJONSSAMBAND
REGION NORDVEST

2019-12-10

Innholdsfortegnelse

Innledning	4
Om å forberede andakten	5
Langsiktig planlegging	6
Eksempel på andaktsplan: Eksempel 1	7
Eksempel på andaktsplan: Eksempel 2	8
Andaktsplan.....	9
Kjerneelementene.....	14
Budene	15
Troen	16
Bønnen	17
Dåpen.....	18
Nattverden.....	19
Nivå 1: Kjernehistoriene.....	20
Kjernehistorie 1: Skapelsen	21
Kjernehistorie 2: Utvandringen fra Egypt.....	22
Kjernehistorie 3: Moses og budene.....	23
Kjernehistorie 4: Jesus blir født	24
Kjernehistorie 5: Jesu dåp	25
Kjernehistorie 6: Jesus lærer disiplene å be	26
Kjernehistorie 7: Jesus innstifter nattverden	27
Kjernehistorie 8: Jesu død og oppstandelse	28
Kjernehistorie 9: Den Hellige Ånd kommer	29
Nivå 2: Flere sentrale bibelhistorier	30
Syndefallet.....	31
Babels tårn	32
David og Batseba	33
Naaman blir helbredet	34
Nabots vingård	35
David og Goliat.....	36
Daniel i løvehulen	37
Jesus 12 år	38

Jesus blir fristet	39
Jesus stiller stormen	40
Jesus metter fem tusen	41
Den rike mannen	42
Den barmhjertige samaritaner	43
Peter nekter for å kjenne Jesus	44
Apostelen Paulus	45
Nivå 3: Dypdykk	46
Rettferdighet for Gud.....	47
Abraham og Isak	48
Profeten Mika og de falske profetene	49
Jesus er Herre over Sabbaten	50
Stefanus blir steinet	51
Guds bud og menneskebud.....	52
Noahs ark	53
Andaktsplan (kopimal).....	54

Innledning

Velkommen til Full pakke. Her foran deg har du et verktøy som er laget for deg som leder lag for barn og ungdom i dag. Vi har utarbeidet det for å oppnå flere mål:

1. **Hjelpe** deg å planlegge formidlingen i laget ditt langsiktig.
2. **Sikre** at deltakerne i laget får kunnskap om flere bibeltekster og kjerneelementer i den kristne troen når du deler Jesus med dem.
3. **Være** en hjelp til å forberede hver andakt.

Det er stor variasjon mellom de ulike barne- og ungdomslagene i vår region, og vi har ønsket å gi et verktøy som er fleksibelt nok til å kunne brukes av alle. For å kunne tilby dette er stoffet organisert på tre nivåer. Nedenfor vil du se en oversikt over disse, samt de kjerneelementene i den kristne troen som vi tror det er lurt å fokusere på.

Tre nivåer

For å gjøre planleggingen fleksibel, og samtidig ha fokus på det sentrale, har vi delt opp andaktene i tre ulike nivåer.

- På nivå 1 ligger ni historier som vi har valgt å kalle kjernehistorier. Dette er grunnleggende historier fra hele Bibelen, som flest mulig bør kunne.
- På nivå 2 kommer flere grunnleggende historier. Historiene er valgt slik at de skal bygge på kunnskapen fra kjernehistoriene, og gi en enda større breddekontakt med Bibelen.
- Nivå 3 har vi valgt å kalle dypdykk. Her kommer både historier og andre tekster, hvor vi oppfordrer til enda dypere refleksjon. Dette nivået passer for ungdommer som har lært de grunnleggende tekstene og kjenner kjernehistoriene godt.

For lag med liten aktivitet eller der deltakerne i liten grad er kjent med den kristne tro, kan det være mest aktuelt å sentrere seg rundt kjernehistoriene og gjenta dem etter hvert. Etter hvert kan man bygge videre til nivå 2 og nivå 3.

Fem kjerneelementer

Gjennom de ulike andaktene fremhever vi fem ulike kjerneelementer. Dette er grunnleggende bibelske tema som vi vil oppfordre våre lag til å komme innom regelmessig og lære grundig. Dette fordi disse elementene blir til gode knagger å henge kunnskapen på. Gjennom dem vil barna få en bredere forståelse av helheten i troen. (Se gjennomgang av kjerneelementene på side 14–19.)

- De ti bud representerer loven og Guds krav til oss.
- Trosbekjennelsen representerer evangeliet og Guds gjerninger.
- Bønnen Vår Far lærer oss generelt om bønn og hvordan vi skal be.
- Dåpen gir den grunnleggende kristne identiteten.
- Nattverden er en næring for det kristne livet.

Kjerneelementene bruker vi så til å finne læringspunkt i de ulike bibelhistoriene. For eksempel lærer de ti bud oss hvordan vi skal tenke om gjerningene til våre troshelter i Bibelen. Ikke alle gjerningene deres var gode. På den andre siden minner trosbekjennelsen oss på å stille spørsmålet: Hva har Gud gjort i denne historien, og hva sier historien i sin helhet om hvem Gud er? (Se side 30 for konkrete spørsmål).

Om å forberede andakten

Alle andaktene i dette heftet er sentrert rundt en eller flere tekster ifra Bibelen, som i de fleste tilfeller er en historie eller en lignelse. Hvordan du som leder konkret vil formidle historien er opp til deg, men det finnes flere gode hjelpemidler, som f.eks. flannelografer, PowerPoint-presentasjoner (Se f.eks. www.freebibleimages.org), bla-bøker, drama/skuespill osv. Uansett hvilket virkemiddel du bruker vil det først av alt være viktig å kjenne historien du skal formidle. Derfor vil vi foreslå en konkret måte for deg å forberede andakten:

1. Be og les «innledning til leder»

Forkynnelsen av Guds ord skjer på hans befaling, og derfor er det også viktig at vi søker ham i bønn før vi går i gang. Be Gud om å lede deg i forberedelsen, og minn ham om barna/ungdommene som kommer til laget.

2. Les bibeltekstene

Øverst på siden for hver andakt har vi gjengitt referanser til de aktuelle tekstene. For noen av historiene kan det være mye tekst å referere til og da har vi hevet ut noen av referansene som vi foreslår at du begynner med. Deretter kan du evt. lese de andre tekstene.

3. Les «tips til fortellingen» og «læringspunkt»

Under overskriften «tips til fortellingen» har vi samlet forslag og idéer som kan være nyttig å ha i tankene når du bestemmer hvordan du vil formidle historien. Hovedfokuset har imidlertid vært på å utarbeide læringspunktene.

4. Sett et hovedmål for andakten

Når du har lest gjennom det hele, sett et mål for samlingen som helhet. Prøv å svare på spørsmålet: Hva vil du at tilhørerne sitter igjen med etter andakten?

5. Velg et eller flere læringspunkt

På bakgrunn av målsettingen for andakten, velg gjerne et til tre læringspunkt som du vil fokusere på. Prøv å velge punktene slik at du både får med deg Guds krav til oss på den ene siden, og Guds gaver og godvilje på den andre (lov og evangelium). Ofte er det lettere å legge frem en moralsk tolking, dvs. hva vi skal gjøre, enn evangeliet om hvordan Jesus har møtt disse kravene. Likevel må begge være med.

Videre, ved å variere punktene vil en også få variasjon når samme historien brukes flere ganger. Det er godt når gjentakelse og variasjon kan blandes sammen.

6. Skriv ned

Til slutt vil vi oppfordre deg til å skrive ned med egne ord de punktene som du vil trekke frem, og hva annet du også vil si. Stopp opp ved hvert punkt og prøv å gjenfortelle det uten å se på arket. Dette vil hjelpe deg til å lære inn andakten, slik at du i mindre grad vil være avhengig av manus.

Langsiktig planlegging

Å ha en langsiktig plan for andaktene i laget har mange fordeler. Det hjelper til å få en bredde i undervisningen, slik at flere temaer tas opp, samtidig som den holder fokuset på kjerneelementene. Det gjør det lettere for tilreisende andaktsholdere å vite hva de skal fokusere på, og det gjør de enklere å begynne forberedelsen i god tid.

Illustrasjonen på forsiden av heftet er ment å vise hvordan vi tenker at planarbeidet kan foregå. De fem symbolene, med hver sin farge, representerer de fem kjerneelementene: Budene, bekjennelsen, bønnen, dåpen og nattverden. Sammen former de en sirkel, som igjen har tre nivåer. Tanken er at planen skal bevege seg rundt i sirkelen og slik dekke de fem kjerneelementene så ofte som mulig. Planen begynner innerst, på nivå 1, og beveger seg etter hvert utover, samtidig som blikket hele tiden går innover mot sentrum. Ved å begynne innerst, og stadig vende tilbake dit, får en bygget en basiskunnskap om de bibelske sannheter, som vil komme til nytte for barna når de leser bibelen på egenhånd.

Vi vil foreslå følgende fremgangsmåte ved å sette sammen planen

1. Oversikt over samlingene

Begynn med å lage en oversikt over hvor mange samlinger du skal ha gjennom semesteret eller året. Om du kan datofeste disse, er det bra, men selv om datoene og antall samlinger er usikkert, vil en plan likevel være nyttig.

2. Del opp planen i mindre deler

Neste trinn er å dele opp planen i mindre deler, på c.a 4-6 samlinger hver. Dette vil gjøre det enklere å se til at alle kjerneelementene dekkes regelmessig, og at en gjentar kjernehistoriene.

3. Velg historier og målsetting

Når du velger historier for å fylle opp planen er det enklest å jobbe med en del av planen om gangen. Er det lenge mellom samlingene, eller dersom deltakerne i laget har liten kontakt med kristen tro, kan det være nok å velge blant kjernehistoriene på nivå 1. Har du mer hyppige samlinger, velger du fra både nivå 1 og 2, og kanskje også fra nivå 3. Legg også gjerne til andre bibelhistorier, selv om de ikke er dekket i planen. Velg målsetting for historiene slik at alle de fem kjerneelementene blir tatt opp i løpet av hver del av planen. Du kan også foreslå hvilken tekst en skal øve på i løpet av samlingen.

Eksempel på andaktsplan: Eksempel 1

Årsplan for Seterrudåsen B-tweensforening.

For denne planen begynte vi med å plassere kjernehistoriene for jul, påske og pinse, for at de skulle passe noenlunde med høytidene. Deretter fylte vi opp de resterende historiene. Vi valgte historier med tanke på å dekke kjerneelementene best mulig. Målsettingen ble satt opp samtidig, for å knytte læringspunktene sammen.

Samling/Dato Andaktsholder	Historie	Læringspunkt (stikkord) Målsetting
1. September - Lars Petter	Kjernehistorie 3: Moses og budene (Side 23)	Mål: Barna skal vite at det er én Gud. Alle budene føres tilbake til det første bud Bønnen Vår Far svarer til 1. bud
3. Oktober - Turid	Jesus stiller stormen (Side 40)	Mål: Barna skal vite at Gud hører våre bønner. Gud kan svare alle bønner Jesus er i sannhet Gud
5. November - Turid	Jesus metter fem tusen (Side 41)	Mål: Barna skal vite at Gud sørger for oss her i livet og i evigheten Gud forsørger oss Jesus er livets brød
2. Desember - Hilde	Kjernehistorie 4: Jesus blir født (Side 24)	Mål: Barna skal vite mer om hvem Jesus er Navnet Jesus gir frelse
12. Januar - Liv	Kjernehistorie 5: Jesu dåp (Side 25)	Mål: Barna skal være trygge på at vi er Guds barn Dåpen forener oss med Jesus: «Dette er mitt barn...» Bønnen Vår Far minner om at vi er Guds barn.
8. Februar - Turid	Den barmhjertige samaritaner (Side 43)	Mål: Barna skal forstå at nestekjærlighet krever noe av oss. Historien viser oss hvordan det ser ut å elske sin neste som seg selv.
3. Mars - Geir Henning	Kjernehistorie 2: Utvandringen fra Egypt (Side 22) 2 Mos 11-12	Mål: Barna skal vite at nattverden er vårt påskemåltid. Nattverden er det fullkomne påskelammet
8. April - Liv	Kjernehistorie 8: Jesu død og oppstandelse (Side 28)	Mål: Barna skal vite at Jesus åpnet veien til Gud Forhenget revnet og veien til Gud ble åpnet
2. Mai - Oscar	Naaman blir helbredet (Side 34)	Mål: Barna skal vite at det bare er én Gud i himmel og på Jord. Naaman lærte at det bare finnes én Gud Guds løfter gjorde Naaman frisk
14. Juni - Turid	Kjernehistorie 9: Den Hellige Ånd kommer (Side 29)	Mål: Barna skal vite at Den Hellige Ånd er virksom i forkynnelsen. Det er den Hellige Ånd som er virksom i forkynnelsen og gir oss troen.

Eksempel på andaktsplan: Eksempel 2

Halvårsplan for Vågnesviken barneforening.

I denne planen har vi satt opp kjernehistoriene i den rekkefølge som de har i heftet. Deretter gikk vi over samlingene og satte opp et hovedmål. Til slutt fordelte vi læringspunktene, og gjorde det slik at alle kjerneelementene dekkes både i første og andre del av planen. Kjerneelementet troen er det som dekkes oftest.

Samling/Dato Andaktsholder	Historie	Læringspunkt (stikkord) Målsetting
20. august -	Kjernehistorie 1: Skapelsen (Side 20)	Mål: Barna skal vite at Gud har skapt alle ting. Gud har skapt «Meg» og alle andre mennesker. Vi bør takke Gud for hans gode gaver.
3. september -	Kjernehistorie 2: Utvandringen fra Egypt (Side 22)	Mål: Barna skal vite at Gud frelser sitt folk. Gud, som frelste Israels folk fra slaveriet i Egypt, er også vår frelser.
17. september -	Kjernehistorie 3: Moses og budene (Side 23)	Mål: Barna kjenne budene som Guds gode vilje. Det er Gud som har gitt oss budene. De forteller om hans vilje for våre liv.
1. oktober -	Kjernehistorie 4: Jesus blir født (Side 24)	Mål: Barna skal vite at Jesus kommer til oss. Jesus «kom» til oss når han ble født i Betlehem Jesus kommer også til oss i nattverden.
15. oktober -	Kjernehistorie 5: Jesu dåp (Side 25)	Mål: Barna skal vite at Jesus er Guds sønn. Gud sa: Dette er min Sønn, den elskede. I dåpen, og når vi tar imot Jesus, gir Gud oss rett til å være Guds barn.
29. oktober -	Kjernehistorie 6: Jesus lærer disiplene å be (Side 26)	Mål: Barna skal vite at Gud vil svare våre bønner Jesus lærte oss på be på denne måten. Da vet vi også at han vil svare bønner. Vi som er Guds barn har rett til å be «Vår Far.»
12. november -	Kjernehistorie 7: Jesus innstifter nattverden (Side 27)	Mål: Barna skal vite at Jesus gir seg selv til oss Jesus er Gud, derfor kan han være sammen med alle som feirer nattverden. Når vi tar imot nattverden, tar vi imot Jesus
26. november -	Kjernehistorie 8: Jesu død og oppstandelse (Side 28)	Mål: Barna skal vite at Jesus gav sitt liv for oss Budene viser at vi er syndige og har behov for Jesus Jesus døde frivillig på korset for oss.
3. desember -	Kjernehistorie 9: Den Hellige Ånd kommer (Side 29)	Mål: Barna skal vite at Den Hellige Ånd er Gud Tegnene på pinsedag er de samme som når Moses tok imot de ti bud på Sinaifjellet.

På følgende sider finner du tomme skjema hvor du kan skrive dine egne andaktsplaner. Ved å skrive dem rett inn i heftet har du også historikken når du skriver neste plan. Du kan evt. bruke kopimalen på baksiden.

Andaktsplan

Samling/Dato Andaktsholder	Historie	Læringspunkt (stikkord) Målsetting

Andaktsplan

Samling/Dato Andaktsholder	Historie	Læringspunkt (stikkord) Målsetting

Andaktsplan

Samling/Dato Andaktsholder	Historie	Læringspunkt (stikkord) Målsetting

Andaktsplan

Samling/Dato Andaktsholder	Historie	Læringspunkt (stikkord) Målsetting

Andaktsplan

Samling/Dato Andaktsholder	Historie	Læringspunkt (stikkord) Målsetting

Kjerneelementene

På de følgende sidene har vi samlet de fem tekstene som utgjør de fem kjerneelementene: Budene, Bekjennelsen, Bønnen, Dåpen og Nattverden. Dette er ikke en liste over bibelhistorier, men en beskrivelse av grunnlaget for hvordan bibelhistoriene tolkes og brukes. En kan si at dette er en konkret måte å la Bibelen få lov til å tolke seg selv. Vi har med andre ord tatt frem noen kjernebegrep fra Bibelen og bruker dem til å tolke andre deler av den.

Det er mulig å ta med disse tekstene som en del av andakten, men vil kanskje fungere enda bedre som en egen del av samlingen – som en så kan nevne og vise til under andakten. Det er naturlig at en ber Vår Far på hver samling, mens en kan variere mellom de andre tekstene, gjerne basert på de kjerneelement som tas opp i samlingen.

For eksempel, hvis historien om når Naaman blir helbredet (Side 34) som andakt, og en tar opp dåp som et kjerneelement, vil det være naturlig å øve på Matteus 28:19-20.

Eller hvis en skal bruke Kjernehistorie 4: Jesus blir født (Side 24) er det naturlig å øve på trosbekjennelsen, som faktisk sier noe om denne hendelsen: «Jeg tror på Jesus Kristus, Guds enbårne sønn, vår Herre, som ble unnfanget ved Den hellige ånd, født av jomfru Maria ...»

Budene

Læringsmål

Lære de ti bud og kjærlighetsbudet

Kjernehistorie

- Kjernehistorie 3: Moses og budene (Side 23)

De ti bud

1. Du skal ikke ha andre guder enn meg.
2. Du skal ikke misbruke Guds navn.
3. Du skal holde hviledagen hellig.
4. Du skal hedre din far og din mor.
5. Du skal ikke slå i hjel.
6. Du skal ikke bryte ekteskapet.
7. Du skal ikke stjele.
8. Du skal ikke tale usant om din neste.
9. Du skal ikke begjære din nestes eiendom.
10. Du skal ikke begjære din nestes ektefelle, eller hans arbeidsfolk eller andre som hører til hos din neste.

Kjærlighetsbudet

Du skal elske Herren din Gud av hele ditt hjerte og av hele din sjel og av all din forstand, og: Du skal elske din neste som deg selv.

Matt 22:34-40

Kort forklaring til lederen

Budene lærer oss hva det vil si å elske Gud over alle ting, og sin neste som seg selv. I Joh 14:15 sier Jesus: «Dersom dere elsker meg, holder dere mine bud,» og i Gal 5:14 skriver Paulus: «For hele loven blir sammenfattet i dette ene bud: Du skal elske din neste som deg selv.»

Nettopp derfor lærer vi at budene har en dypere mening. I Bergprekenen gir Jesus en tolkning av 5. og 6. bud. Det femte bud betyr ikke bare at vi ikke skal ta liv, men at vi skal verne om livet og fremme det. Den som blir urettmessig sint på sin neste eller bruker onde ord om ham, bryter det femte bud (Matt 5:21-26). Slik kan vi tenke om alle budene. De lærer oss hva det vil si å elske vår neste (Se også 1 Tim 1:5).

Troen

Læringsmål

Lære den apostoliske trosbekjennelsen

Kjernehistorier

- Kjernehistorie 1: Skapelsen (Side 21)
- Kjernehistorie 4: Jesus blir født (Side 24)
- Kjernehistorie 8: Jesu død og oppstandelse (Side 28)
- Kjernehistorie 9: Den Hellige Ånd kommer (Side 29)

Den apostoliske trosbekjennelse

Første trosartikkel. Om skapelsen:

Jeg tror på Gud Fader, den allmektige, himmelens og jordens skaper.

Andre trosartikkel. Om forsoningen:

Jeg tror på Jesus Kristus, Guds enbårne sønn, vår Herre, som ble unnfanget ved Den hellige ånd, født av jomfru Maria, pint under Pontius Pilatus, korsfestet, død og begravet, fór ned til dødsriket, stod opp fra de døde tredje dag, fór opp til himmelen, sitter ved Guds, den allmektige Faders høyre hånd, skal derfra komme igjen for å dømme levende og døde.

Tredje trosartikkel. Om helligjørelsen:

Jeg tror på Den hellige ånd, en hellig, allmenn kirke, de helliges samfunn, syndenes forlatelse, legemets oppstandelse og det evige liv.

Amen.

Kort forklaring til lederen

Trosbekjennelsen oppsummerer vår kristne tro på en svært enkel måte, slik at vi kan stå side ved side og bekjenne vår felles tro. Slik gir den også en slags tidslinje, som en hjelp til å organisere vår forståelse.

Første trosartikkel lærer oss om skapelsen, og hvordan Gud er begynnelsen til alle ting. Andre trosartikkel er den lengste. Den lærer oss om hvem Jesus er, hva han kom for å gjøre, og hva han ennå skal gjøre. Den tredje trosartikkel fokuserer på hellige ånd, og lærer oss hvordan han arbeider. Det er ånden som helliggjør oss, helt til den siste dag når vi skal stå opp fra de døde og gå inn til det evige liv.

Bønnen

Læringsmål

Lære bønnen Vår Far (Herrens bønn).

Kjernehistorie

- Kjernehistorie 6: Jesus lærer disiplene å be (Side 26)

Herrens bønn

Vår Far i himmelen!

La navnet ditt helliges.

La riket ditt komme.

La viljen din skje på jorden slik som i himmelen.

Gi oss i dag vårt daglige brød,

og tilgi oss vår skyld,

slik også vi tilgir våre skyldnere.

Og la oss ikke komme i fristelse,

men frels oss fra det onde.

For riket er ditt

og makten og æren

i evighet. Amen.

Kort forklaring til lederen

Bønnen Vår Far er på en og samme gang en konkret bønn som Jesus lærte til sine disipler for at de skulle bruke den, og Jesu undervisning om hva Gud vil at vi skal be ham om.

Til dels svarer denne bønningen til de ti bud. Begynnelsen av bønningen svarer til de tre første budene. Vi ber til Vår Far i himmelen, og ikke til andre guder. Vi ber om at hans navn ikke skal bli misbrukt, men bli helliget. Vi ber om at hans rike må komme og hans vilje skje. Halve bønningen er altså fokusert på Gud.

Den andre halvdel av bønningen fokuserer på våre behov, både her i livet og i et evighetsperspektiv. Vi ber om daglig brød, dvs. alt vi trenger for å leve. Vi ber om syndenes forlatelse, og om å bli bevart som kristne: At vi ikke kommer i fristelse, men blir frelst fra det onde. Med andre ord, ber vi om en salig død.

Med avslutningen erklærer vi vår tillit til at Gud er mektig til å høre våre bønner, og til å svare dem – samtidig som vi gir all ære til ham.

Dåpen

Læringsmål

Lære misjonsbefalingen/dåpsbefalingen

Kjernehistorie

- Kjernehistorie 5: Jesu dåp (Side 25)

Misjonsbefalingen/dåpsbefalingen

«Jeg har fått all makt i himmelen og på jorden. Gå derfor og gjør alle folkeslag til disipler: Døp dem til Faderens og Sønnens og Den hellige ånds navn og lær dem å holde alt det jeg har befalt dere. Og se, jeg er med dere alle dager inntil verdens ende.» Matt 28:19-20

Kort forklaring til lederen

Dåpen er mer enn bare vann. Den er altså ikke tom seremoni, eller en lydelses-handling som vi gjør for Gud. Dåpen er Guds ord og løfte som forenes med vannet og gis til den som blir døpt. Den er altså Guds handling for oss.

Rom 6:1-11 beskriver dåpen som død og oppstandelse med Kristus. Med andre ord, en ny fødsel eller en gjenfødsel, slik den også kalles i Titus 3:5 og Joh 3:5-6. I Gal 3:27 beskrives dåpen som det å bli i kledd Kristus. Det blir som å ta på seg en redningsdrakt før en blir kastet på havet. Derfor er dåpen også en innvielse til et liv i fellesskap med Kristus.

Å forstå dåpens betydning for det kristne liv er viktig for oss, for det befri oss fra å streve etter vår egen frelse. Jesus har allerede frelst oss, og lover oss evig glede i himmelen. I stedet gir dåpen oss frihet til å elske og tjene vår neste, uten å måtte bekymre oss for hvilken effekt det har på vår egen frelse. For vår frelse er allerede sikret.

Nattverden

Læringsmål

Lære innstiftelsesordene

Kjernehistorier

- Kjernehistorie 2: Utvandringen fra Egypt (Side 22)
- Kjernehistorie 7: Jesus innstifter nattverden (Side 27)

Innstiftelsesordene

«Den natt da Herren Jesus ble forrådt, tok han et brød, takket, brøt det gav disiplene og sa: «Ta imot og spis. Dette er min kropp, som er for dere. Gjør dette til minne om meg!» På samme måte tok han begeret etter måltidet, takket, ga dem og sa: «Drikk alle av det. Dette begeret er den nye pakt i mitt blod, som utøses for dere til syndenes forlatelse. Hver gang dere drikker av det, gjør det til minne om meg!»»

Innstiftelsesordene er de samme som brukes i NLMs nattverdsliturgi. De er sammensatt fra tekstene i Matteus 26:26-28; Markus 14:22-24; Lukas 22:19-20 og 1 Korinterbrev 11:23-26;

Kort forklaring til lederen

Nattverden er mer enn en handling hvor vi mimrer om Jesus. Det er mer enn bare brød og vin. For i og med brødet og vinen, gir Jesus sin egen kropp og blod til oss.

I det gamle testamente kan vi lese om hvordan Israels folk ofret sauer og okser i tempelet. Etterpå samlet man seg rundt bordene og spiste en del av offerdyret som et offermåltid. De som spiste offeret fikk også del i det som skjedde på alteret.

I det nye testamente lærer vi at de gamle ofringene ikke holdt mål, og kunne ikke ta bort synder (Heb 10:4). Det som måtte til var et fullkomment offer, båret frem av en fullkommen prest. Jesus har gjort begge deler for oss, én gang for alle, når han døde på korset. Han var det fullkomne offer, og den fullkomne prest (Heb 10:10-12).

Og på samme måte som Israels folk samlet seg rundt bordene, samler den kristne menighet seg rundt nattverdbordet. Der gir Jesus sin egen kropp og blod, og vi får del i offeret som han bar frem en gang for alle (1 Kor 10:16-18).

Derfor er nattverden en næring for det kristne livet. Jesus bekrefter for oss, gang på gang, at han har tilgitt alle våre synder.

Nivå 1: Kjernehistoriene

Kjernehistoriene er valgt for å dekke viktige områder og viktige læringspunkt som danner grunnlaget for å forstå det kristne budskapet. Hver av dem har en spesiell tilknytning til et eller flere av de fem kjerneelementene, både som historisk grunnlag og som forklaring av innholdet. Derfor er det viktig å både kunne disse historiene og forstå koblingen til kjerneelementene og de grunnleggende tekstene: De 10 budene, trosbekjennelsen, bønnen Vår Far, misjonsbefalingen/dåpsbefalingen og innstiftelsesordene til nattverden.

Sammen danner disse tekstene og kjernehistoriene et slags mentalt stillas som barna kan bruke til å organisere sin bibelforståelse etter hvert som de lærer flere og flere bibelhistorier. De hjelper til å stille de store spørsmålene, som f.eks. «Hvordan passer denne bibelhistorien inn i den store historien som går gjennom hele Bibelen?», «Hva lærer denne historien om Gud og hans gjerninger?» og «Hvordan berører denne historien mitt liv og mitt forhold til Gud og min neste?»

Det betyr ikke at en begynner med å hive ut alle disse store spørsmålene. Tvert imot er det liten nytte av å stille dem før en har dannet et visst grunnlag. Og det er dette grunnlaget vi ønsker å danne gjennom kjernehistoriene. De egner seg både som innledning for dem som har liten kunnskap, og som fordykning for dem som har mer.

Historien om syndefallet lyser kanskje med sitt fravær fra dette nivået. I stedet for å være med her, kommer den som første historie på nivå 2. Det er uten tvil en sentral historie, men her velger vi en annen tilnærming som på en viss måte begynner nærmere livet. Kjernehistorie 3: Moses og budene, forteller om hvordan vi fikk budene. Budene i sin tur taler konkret om synden hos den enkelte. Vi begynner med å stille diagnosen der, og deretter forteller vi om «sykdommen synd» som forårsaker enkeltsyndene.

Kjernehistorie 1: Skapelsen

1 Mos 1-2

Innledning til lederen

Gud skapte himmel og jord, hele verden og alt som fyller den, alle dyr og mennesker. Han står bak alt sammen og alt tilhører ham. Men det er også han som holder alt ved like, og forsørger skaperverket.

Tips til fortellingen

- Fortell om dagene i skapelsen, og de ulike tingene som ble skapt.
- Fortell om skapelsen av Adam, og hvordan han møtte Eva.
- Fortell spesifikt om skapelsen av Eva, og hvordan Gud skapte ekteskapet, knytt fortellingen til 4. og 6. bud.

Læringspunkt

- Fordi Gud har skapt alt, inklusive «meg og alle andre mennesker» står vi også ansvarlig for ham, enten vi tror det eller ikke. Det finnes ingen andre guder enn han.
- 4. og 6. bud. Gud har skapt hver og en av oss, men han har gjort det på en annen måte enn når han skapte Adam. Når han skapte oss, brukte han vår far og mor. Derfor har Gud innstiftet ekteskapet og familien.
- 1. Trosartikkel. «Jeg tror på Gud Fader allmektig, Himmelens og jordens skaper.» Historien forteller om Guds skapergjerning, og at han er opphavet til alle ting.
- Ikke bare har Gud skapt alle ting, men holder også verden i gang. På samme måte som han gav Adam og Eva frukten av trærne, gir han også oss alt vi trenger til livets opphold.
- 3. Bønn: «Gi oss i dag vårt daglige brød.» Han som laget hele verden har makt til å gi oss alt vi trenger. Vi bør også takke ham for hans gode gaver.

Kjernehistorie 2: Utvandringen fra Egypt

2 Mos 2:1-10; 3; 11-12; 14.

Innledning til lederen

Gud brukte Moses til å lede Israelsfolket ut av landet Egypt, hvor de ble holdt som slaver. Han åpnet havet, slik at folket kunne gå tørrskodd gjennom.

Tips til fortellingen

- Fortell om hvordan Gud berget Moses sitt liv. (2 Mos 2:1-10)
- Fortell om hvordan Gud kallet Moses fra en brennende busk. (2 Mos 3)
- Fortell om den tiende plagen og blodet på dørstolpene. (2 Mos 11-12)
- Fortell om hvordan Gud åpnet havet for Israelsfolket. (2 Mos 14)

Læringspunkt

- Det er bare én Gud som kan gjøre slike gjerninger. (1. bud)
- Ilden fra den brennende busken dukker opp igjen på pinsedag. Det er én og samme Gud.
- Gud frelste Israels folk fra slaveri. Han frelser oss fra våre synder (2. trosartikkel)
- Blodet på dørstolpene minner om blodet på korset.
- Israels folk var «folket som gikk gjennom vannet.» Vi som er døpt er også «folket som er gått gjennom vannet.» Dåpen betyr at vi skal tilhøre Jesus Kristus og tro på ham.
- Siste kvelden, når den tiende plagen skulle komme, spiste Israels folk påskelammet. På en lignende måte spiser vi det fullkomne påskelammet i nattverden: Guds lam som bærer bort verdens synd. (Se. Joh 1:29)

Kjernehistorie 3: Moses og budene

2 Mos 20:1-21; 24:18; 31:18; 32:15-19; 34:1-7

Innledning til lederen

Historien forteller om hvordan Moses mottok de ti bud på Sinaifjellet, skrevet på to steintavler. Når han kom ned fra fjellet hadde folket allerede vendt seg bort fra Gud. De hadde bygget seg en ny gud i stedet: en Gullkalv. Men denne gullkalven var ikke en ekte Gud. Moses ble så sint at han knuste steintavlene. Etterpå knuste han også gullkalven. En tid senere hogg han ut to nye steintavler, og Gud skrev de ti bud på disse nye tavlene.

Ulike måter å fortelle

- Fortell historien som en oversiktlig helhet.
- Fortell om tegnene som viste at dette var et møte med Gud (se nedenfor).
- Fortell bare historien om gullkalven, og knytt den til det første bud.

Læringspunkt

- Historien forteller om hvordan de ti bud ble gitt. Det er Gud selv som har gitt dem for å lære oss sin vilje.
- Alle budene kan føres tilbake til det første bud: «Du skal ikke ha andre guder.» Dette budet er særlig synlig i historien om gullkalven.
- Uvær, lyn og ild er tegn som varsler om den Treenige Gud. Vi ser dem her ved Sinaifjellet, men de dukker opp flere ganger. F.eks. når Jesus går på vannet/stiller stormen, ved Jesu død og oppstandelse, og når Den Hellige Ånd blir gitt.
- Med ordene «Vår Far» ber vi til den Gud som sier «Du skal ikke ha andre guder».
- La navnet ditt helliges er en bønn om å holde det andre bud.
- La riket ditt komme er en bønn om å holde det tredje bud.
- La viljen din skje sikter til alle budene.

Kjernehistorie 4: Jesus blir født

Matt 1:18-2:12; Luk 2:1-20

Innledning til lederen

Historien om Jesu fødsel er historien om forsoningen. Gud selv ble menneske og kom til oss i vår syndige verden.

Grunnleggende: Jesus kom for å kjøpe oss fri

Tips til fortellingen

Fortell gjerne historien på den tradisjonelle måten, hvor alle elementer mer med. Legg imidlertid merke til at vismennene kan ha kommet relativt lenge etter at Jesus ble født. Men det er ikke nødvendig å alltid ha med alt, hvis du ønsker å legge vekt på et spesielt punkt. Legg merke til at Matteus og Lukas forteller historien hver på sin måte.

Læringspunkt

- Historien forteller hvordan Jesus fikk sitt navn. Det er bare i dette navnet vi kan finne frelse og tilgivelse for syndene. (2. bud)
- Personen Kristus – sann Gud og sant menneske – er den andre personen i treenigheten.
- Legg vekt på at Jesus Kristus er Guds sønn ved Den Hellige Ånd og Menneskesønnen ved jomfru Maria.
- Denne historien omtales spesifikt i 2.trosartikkel i trosbekjennelsen.
- Julehistorien er begynnelsen av svaret til bønner: «Tilgi oss vår skyld, slik også vi tilgir våre skyldnere.»
- Jesus ble menneske for å kunne gi sitt legeme og blod til soning for våre synder. Denne virkeligheten blir konkret i nattverdens brød og vin.

Kjernehistorie 5: Jesu dåp

Historien: **Matt 3:13-17**; Mark 1:9-11; Luk 3:21-22

Tolkning: Rom 6:1-11

Innledning til lederen

Jesus dro til Jordan for å bli døpt av Johannes. Når han steg opp av vannet, åpnet himmelen seg, og en stemme sa: «Dette er min sønn, den elskede, som jeg har glede i.»

Dåpen forener oss med Jesus og holder oss knyttet til ham gjennom hans død og oppstandelse. Det er ikke billedlig, men en virkelig gjenfødelse. (Se Rom 6:1-11)

Tips til fortellingen

- Fortell historien slik den står. Legg særlig merke til ordene som blir talt av røsten fra himmelen.

Læringspunkt

- I denne historien ser vi hele treenigheten: Faderens stemme fra himmelen, Sønnen som viser lydighet og Den Hellige Ånd som kommer over Jesus som ei due.
- Når Jesu ble døpt lød det en røst fra himmelen som sa: «Dette er min sønn, den elskede, som jeg har glede i.» På grunn av Jesus, sa Gud det samme til oss når vi ble døpt: «Dette er mitt barn, det elskede, som jeg har glede i.» Se Joh 1:19.
- Som i Jesu dåp, er det Den Hellige Ånd som kommer til oss i vår dåp.
- Ettersom vi er Guds barn, ha vi alle rett til å be: Vår Far i himmelen! Se. Rom 8:15. Bønnen minner oss om at vi er Guds barn.

Kjernehistorie 6: Jesus lærer disiplene å be

Matt 6:5-15; Luk 11:1-13

Innledning til lederen

Disiplene bad Jesus om å lære seg å be. Jesus svarte med å lære dem bønnen som vi kaller Vår Far eller Herrens bønn. I stedet for å gi disiplene 10 trinn til god bønn, lærte han dem én bønn. I Luk 11:2 sier han: «Når dere ber, skal dere si...»

Tips til fortellingen

Det er ikke så mye fortellende stoff i denne historien, men mer en gjengivelse av Jesu undervisning. Si litt om settingen, men fokuser på bønnen.

Læringspunkt

- «**Vår Far i himmelen!**» Dette er bønnen som Guds barn ber (Se Rom 8:15) Gud vil at vi skal ha tillit til at han hører oss, slik gode foreldre hører sine barn.
- «**La navnet ditt helliges.**» Svar på 2. bud. Vi ber om at Gud åpner våre hjerter, og lar oss lære rett om ham.
- «**La riket ditt komme.**» Vi ber om Guds rike skal bli bredt ut, og at vi skal få være en del av det.
- «**La viljen din skje på jorden slik som i himmelen.**» Vi ber om at Guds vilje får skje i våre liv, og i vår verden, slik at vi lærer rett om ham og lever etter det.
- «**Gi oss i dag vårt daglige brød,**» Vi ber Gud om å gi oss alt vi trenger til livet. Ikke bare brød, men alle ting. Samtidig husker vi at mennesket ikke lever av brød alene, men av hvert ord som går ut fra Guds munn (Matt 4:4).
- «**og tilgi oss vår skyld, slik også vi tilgir våre skyldnere.**» Vi ber om at tilgivelsen skal prege livene våre, både at vi blir tilgitt, og at vi tilgir videre.
- «**Og la oss ikke komme i fristelse,**» Vi ber Gud om at vi skal få unngå alt som trekker oss bort fra ham.
- «**men frels oss fra det onde.**» Vi ber om å få bli bevart i troen, og til slutt få dø i Guds frelse, og deretter stå opp til evig liv.
- «**For riket er ditt og makten og æren i evighet. Amen.**» Dette er et uttrykk for vår tro på at Gud kan svare våre bønner.
- Det er vanlig å be Herrens bønn straks etter dåpshandlingen. Det gjør vi fordi vi tror at vi blir født på nytt i dåpens vann, og får Gud til far. Derfor kan vi be «Vår Far.»
- Det er vanlig å be Herrens bønn før innstiftelsesordene i nattverden. Vi ber «Gi oss i dag vårt daglige brød, og tilgi oss vår synd som vi tilgir våre skyldnere.» I nattverden svarer Gud på denne bønnen. Han gir oss ikke bare brød, men livets brød til syndenes forlatelse.

Kjernehistorie 7: Jesus innstifter nattverden

Matteus 26:17-29

Innledning til lederen

Selv om sammenhengen som nattverden innstiftes i er jødernes påskemåltid, bør vi passe oss for å la det gamle overstyre det nye. Jødernes påskemåltid var et rent symbolsk måltid. Med sikkerhet vet vi lite om hvordan det ble feiret. Nattverden er derimot ikke symbolsk. Den er Jesu sanne legeme og blod, gitt for oss til syndenes forlatelse.

Tips til fortellingen

- Fortell om det som skjer, helt fra Jesus bestiller rommet, til måltidet er spist.

Læringspunkt

- 🔗 I nattverden møter vi og tar virkelig imot Jesus, som både Gud og menneske.
- 🔗 De fysiske midlene som Gud bruker i nattverden, brød og vin, minner oss om at skapelsen er i utgangspunktet god. Husk at Gud så alt det han hadde skapt og så at det var overmåte godt (1 Mos 1:31). I nattverden bruker han noe av det skapte til å gi oss det som er evig.
- 🔗 I Nattverden gir Jesus oss livets brød.
- 🔗 Jesus sier om brødet: Dette er min kropp som gis for dere. Når vi tar imot Jesus, tar vi imot Jesus, som er både Gud og menneske.
- 🔗 Jesus sier om vinen: Dette er mitt blod som utgytes for dere til syndenes forlatelse. Når vi tar imot kalken, tar vi derfor imot syndenes forlatelse.

Kjernehistorie 8: Jesu død og oppstandelse

Matt 26-28; Mark 14-16; Luk 22-24; Joh 18-21

Innledning til lederen

Jesu død og oppstandelse er hele verdenshistoriens midtpunkt. Både Det gamle og det nye testamente handler om nettopp dette, at Gud ble menneske for å frelse oss fra våre synder. Når denne historien skal fortelles er det en god del stoff å gå gjennom og selv den erfarne bibelleser vil stadig oppdage nye detaljer.

Referansene ovenfor sikter bare til hendelsene fra skjærtorsdag til påskemorgen. Både Matteus og Markus begynner å sikte bevisst mot korsfestelsen ca. fra midtpunktet (Matt 16 og Mark 8), tilspisser seg etter hvert som det nærmer seg.

Tips til fortellingen

- Legg vekt på selve fortellingen. Noen ting må naturlig nok være med, men flere moment kan være tas med eller utelates etter omstendighetene. En enkel fremstilling kan begynne i Getsemane, og avsluttes ved oppstandelsen: Bønn i Getsemane -> Jesus blir arrestert -> Jødernes dom -> Pontius Pilatus' dom -> korsfestelse og død -> graven -> oppstandelse.
- Hendelser som kan tas med/utelates etter omstendighetene, f.eks.
 - Jesu inntog i Jerusalem og renselsen av tempelet
 - Nattverden (Egen historie, se side 19)
 - Judas' svik
 - Jesu avskjedstale
 - Peters fornektelse av Jesus (Egen historie, se side 44)
 - Jesus piskes, og vandringen til Golgata
 - Maria og Johannes (Joh 19:25-27)
 - Forhenget revner i tempelet (Matt 27:51)
 - Jødernes ryktespredning om at Jesus ikke var stått opp
- Bruk trosbekjennelsen som mal for å fortelle om Jesu død og oppstandelse.

Læringspunkt

- Alle budene, og ikke minst det første, viser oss at vi er syndige og har virkelig behov for det som Jesus gjorde for oss.
- Når vi bekjenner trosbekjennelsen forteller vi denne historien på en kortfattet måte.
- Jesus åpnet veien til Gud når han døde for oss. Derfor revnet forhenget i tempelet (Matt 27:51)
- Jesu død og oppstandelse er svaret på bønnen «Tilgi oss vår skyld, slik også vi tilgir våre skyldnere.» Når han sto opp fra de døde hadde han vunnet tilgivelse for våre synder. Samtidig blir tilgivelsen *gitt* til oss både før og etter, helt fra Evas dager til våre dager og til verdens ende.
- Når soldaten stakk Jesus i siden kom det ut blod og vann (Joh 19:34). Dette kan minne oss om hvordan Jesus kommer til oss i dåpens vann, og i nattverdens vin, som er Jesu blod.

Kjernehistorie 9: Den Hellige Ånd kommer

Apg 2:1-41

Innledning til lederen

Historien om Den Hellige Ånd. Merk at de synlige tegnene er de samme som Moses opplevde på Sinai. Språkunderet slutter sirkelen fra Babels tårn.

Grunnleggende: Den Hellige Ånd gir oss troen.

Tips til fortellingen

- Fortell om undrene som skjedde på pinsedag, og sammenlikne dem med undrene som Moses opplevde, f.eks.
 - Flammene på hodet – Den brennende busk
 - Lyd av sterk vind – Uværet på Sinaifjellet
- Det første som skjedde etter at Den Hellige Ånd var gitt var at Peter forkynte evangeliet. Fortell om Peters pinsedagstale, både innholdet i den og resultatet.

Læringspunkt

- På pinsedag ble mange mennesker overbevist om at de var syndige og trengte en frelser.
- Tegnene på pinsedag kan gjenkjennes fra hele bibelhistorien, men mest fra Sinaifjellet (2 Mos 3:2, 19:16-19, 1 Kong 19:11-12). De varsler om at det er Gud selv som kommer.
- Forkynnelsen er Den Hellige Ånds gjerning, og gjennom forkynnelsen blir han gitt til oss.
- Det er Den Hellige Ånd som gir oss troen. Uten ham kan vi ikke være kristne, og alle kristne har Den Hellige Ånd.
- Gud snakker vårt språk. Vi kan både lese bibelen på norsk og be til ham på norsk. Vi trenger ikke å lære oss hebraisk, gresk, latin, arabisk eller noe annet språk, men kan snakke med ham på vårt morsmål. Pinsedag bekrefter dette for oss.
- Tre tusen ble døpt på pinsedag. Den samme Hellige Ånd som var virksom i denne historien, er også virksom i vår dåp.

Nivå 2: Flere sentrale bibelhistorier

Nivå 2 har vi valgt å kalle «Flere sentrale bibelhistorier». Slik det fremgår av overskriften ønsker vi å utvide basiskunnskapen med flere historier. Det barna har lært fra Kjernehistoriene er med i bakhodet, og vårt håp er at de vil oppdage at de henger sammen. De fem kjerneelementene og de grunnleggende tekstene (Side 15 til 19) hjelper ved å se denne sammenhengen.

Naturlig nok, når det er snakk om et utvalg, er det også mange flere bibelhistorier som vi kunne ønsket å inkludere. Men også her er det hensiktsmessig med en begrensning.

Videre har vi valgt historiene slik at de best mulig illustrerer metoden vi bruker for å komme frem til læringspunktene. Vi håper at både lederne og barna etter hvert kan bruke de grunnleggende tekstene som tolkningsramme i sin egen bibellesning.

Metoden læres først og fremst ved å se den i bruk. Her nedenfor kan du også se noen av de spørsmålene vi har stilt oss ved utarbeidelsen av læringspunktene.

- Hvilke bud angår teksten direkte?
- Hvordan viser teksten Guds krav til oss?
- Hvordan ser vi Guds kjærlighet til oss i teksten?
- Hvordan forsørger Gud oss med det vi trenger til å leve (1. trosartikkel)?
- Hvordan forsones vi med Gud (2. trosartikkel)?
- Sier teksten noe om hvordan Den Hellige Ånd virker i oss (3. trosartikkel)?
- Hva lærer teksten oss om bønn?
- Er det koblingspunkt til noe spesielt i bønnen Vår Far?
- Lærer vi noe om vår identitet som Guds døpte barn?
- Taler teksten direkte om dåpen?
- Lærer vi noe om Jesu offerdød, og hva som blir gitt til oss?
- Taler teksten direkte om nattverden?

Syndefallet

1 Mos 3

Innledning til lederen

Historien om syndefallet forteller om hvordan synden kom inn i verden, og hvordan Guds skapelse ble ødelagt. En verden som skulle være en ramme for menneskets liv, og holde livet oppe, jobber nå mot mennesket. Der det skulle være evig glede, er det det nå sykdom, død og elendighet. Historien om syndefallet forteller om hvordan det skjedde, men den gir også håp.

Tips til fortellingen

- Fortell oversiktlig hva som skjedde, og hvordan det skjedde.
- Fortell om de tre trærne. I hagen var det to trær, livets tre og kunnskapens tre. Men kunnskapens tre var også dødens tre, for Gud fortalte at Adam skulle dø dersom han spiste av treet. Men nå har Gud plantet et tredje tre: Korsets tre. Korset er både dødens og livets tre. Det er dødens tre, for der døde Jesus for oss. Og det er livets tre, for i hans død har vi liv.

Læringspunkt

- Etter at Eva hadde hørt slangens bud, hadde hun to alternative «sannheter» foran seg. Hvem ville hun tro? Gud eller slangen?
- Slangen forer Adam og Eva med løgn (8. bud). Eva valgte å tro på slangen.
- Når Gud dømmer slangen, lover han at «kvinnens ætt» skal kuse slangens hode. Kvinnens ætt sikter til Jesus, som var født av en jomfru. Jesus vant over slangen.
- Når Gud sier at han skal sette fiendskap mellom kvinnen og slangen, er dette en god nyhet. Det betyr at vil bekjempe ondskaper, og ta grep for å gjenopprette den ødelagte relasjonen mellom Gud og menneske.
- Adam og Eva kunne ikke endre sitt valg. Bare Jesus kan rydde opp etter syndefallet.
- I bønnen «La navnet ditt helliges» ber vi om at vi skal få høre Guds ord fortalt sant og rett.
- I bønnen «Tilgi oss vår skyld, slik også vi tilgir våre skyldnere» minner Gud oss om at vi er en del av syndefallet, og trenger at han rydder opp etter våre feil.

Babels tårn

1 Mos 11:1-9

Innledning til lederen

Historien om Babels tårn er en velkjent søndagsskolehistorie, men det er lett å overse den plassen historien har. Sett i et større perspektiv avslutter Babels tårn de historiene i 1 Mos 1-11, og deretter kommer en slektstavle som markerer overgangen til Abrahams historie.

Historien har ofte vært sett i sammenheng med når Den hellige ånd kom på pinsedag. Sammen lager disse to historiene en ramme rundt historien om Guds folk. Etter Babel ble et menneske valgt ut for å bli stamfar til Guds folk. Det var én Gud, ét folk, ét språk osv. Etter pinsedag gikk budskapet om Guds store gjerninger ut til hele verden, på morsmålet til alle folk. Slik ble historien om Babels tårn på mange måter omgjort på pinsedag.

Tips til fortellingen

- Denne historien er så pass kort at det alltid vil passe å ta med alle detaljer. Velg gjerne et eller flere punkt til å dvele ved og forklare videre. Bruk f.eks. læringspunktene til dette.

Læringspunkt

- 4. bud og 6. bud. Gud hadde gitt mennesket bud om å være fruktbare, bli mange og oppfylle jorden. (1 Mos 1:22) Men de ville ikke lytte til Guds bud. Tilsvarende er det i dag mange som ikke vil høre på Guds bud.
- 1. trosartikkel: Gud er allmektig. Når menneskene har for mye makt kan det gå dårlig. Gjennom teknologisk utvikling de siste århundrene har menneskene fått enorm makt. Og likevel er Gud fortsatt allmektig. Ingenting skjer uten at han vet det eller uten at han har kontroll.
- Menneskene prøvde å bygge en stige opp til himmelen. Men samme hvor langt vi bygger eller flyr oppover, så finner vi ikke Gud den veien. I stedet måtte Gud stige ned fra himmelen, noe som både skjedde i historien om Babels tårn (1 Mos 10:5) og når Jesus ble født (Ef 4:9-10).
- Selv om det er mange språk i verden, forstår Gud alle språk og hører våre bønner.

David og Batseba

2 Sam 11:1-12:15; Salme 32

Innledning for lederen

David beskrives som et menneske etter Guds hjerte, som gjorde etter hans bud (1 Kong 3:6, 2 Kong 19:34; Apg 13:22). Likevel får vi i denne historien se at også David var syndig, og det ble helt naturlig for ham å bryte ekteskapet, for deretter å ty til løgner, bedrag og til og med mord for å dekke over det. Når David senere reflekterer over dette erkjenner han ikke bare at han har gjort en enkelt synd, men at han er tvers igjennom syndig (Salme 51:6).

Det er mange heltehistorier i Bibelen, men det finnes også mange historier som viser hvordan heltene feilet. Det er viktig å ikke gi inntrykk av at de bibelske heltene var ufeilbare, eller at de oppnådde Guds velvilje ved å leve gode liv. De, slik som vi, var mennesker som trenger en frelser.

Tips til fortellingen

- Denne historien kan det være utfordrende å fortelle, både på grunn av det seksuelle innholdet og på grunn av Davids videre forbrytelser. Samtidig er det en viktig historie å få frem, og bør tilpasses barnas alder.
- Hovedsaken må frem, at Gud tok bort Davids synd. Dette er tema i Salme 32: «Salig er den som får sine lovbrudd tilgitt og sine synder skjult! Salig er det mennesket som HERREN ikke tilregner skyld, som er uten svik i sin ånd.»
- I sammenheng med eldre barn går det an å ta opp det hypotetiske spørsmålet: Hva om David hadde nøyet seg med å titte og ikke gjort noe mer. Er det greit, eller er også det brudd på det 6. bud? Hva med 10. bud? (Se også Matt 5:27-30)

Læringspunkt

- Brudd mot budene er alltid brudd mot det første bud. Dette anerkjenner David (2 Sam 12:13 og Sal 51:6)
- David endte opp med å ta livet av Uria og hans menn for å dekke over sin synd. (5. bud)
- David lå med Batseba selv om hun ikke var gift med ham, men med Uria. (6. bud) Dette førte til at Batseba ble gravid.
- Davids første forsøk på å dekke over sin synd, var å få det til å se ut slik at barnet tilhørte Uria. (8. bud)
- David så Batseba på taket, og begjærte henne i sitt hjerte. Hun tilhørte ikke ham, men det stoppet ham ikke (9. og 10. bud, se. Matt 5:27-30).
- Gud sendte profeten Natan til å forkynne lovens bud for David. Det resulterte i at David bekjente sin synd (2 Sam 12:13).
- Det var bare på grunn av Jesus, at Natan kunne forkynne for David: «Så har da Gud tatt bort din synd.» Og likevel måtte David leve med noen av konsekvensene. Uria var fortsatt død, og snart døde også barnet som Batseba bar på (2 Sam 12:13-14).

Naaman blir helbredet

2 Kong 5

Innledning for lederen

Historien forteller hvordan den syriske hærføreren Naaman – en person utenfor Israel – får et møte med den evige Gud. Det åpenbare resultatet er at han blir helbredet fra en hudsykdom, men enda viktigere er at han kommer til tro. Han bekjenner at det ikke finnes noen Gud på hele jorden unntatt Israels Gud. Samtidig er det viktig hvordan dette skjer, nemlig ved at Gud gir ham et løfte, knyttet til en bestemt handling: Å dukke seg sju ganger i Jordanelven. På denne måten utgjør historien en klar parallell til dåpen.

Tips til fortellingen

- Fokuser på Naamans helbredelse og parallellen til dåpen (se nedenfor).
- Legg merke til den Israelske jenten, som gjorde sitt arbeid på en god måte, og som også kunne vitne om Gud i det rette øyeblikket.

Læringspunkt

- Resultatet av Naamans helbredelse var at han kom til tro: Det finnes ikke noen annen Gud enn Israels Gud (2 Kong 5:15).
- I GT er Gud Herre, ikke bare for Israel, men for hele verden. Alle står ansvarlige overfor ham, men inviteres også til hans nåde.
- 4. bud. Fjerde bud minner oss ikke bare om å hedre våre foreldre, men også andre som Gud har satt over oss. Dette gjorde den israelske jenten i Naamans hus på en god måte. Gehasi, derimot, var ulydig mot profeten Elisha.
- 7. bud. Gehasi var ikke bare ulydig mot Elisha, men forsøkte å dekke over ulydigheten med løgn.
- Naamans bekjennelse berører 1. trosartikkel. Det er Gud som har skapt «meg og alle andre skapninger ... gir meg mat og drikke, klær og sko ... åker, husdyr og alle andre goder ... han verner meg mot alt ondt og bevarer meg mot alle farer...»
- Gud var mektig til å helbrede Naaman, og vi kan også komme til ham i bønn med våre sykdommer. Han er mektig til å svare de bønnene i dag.
- Det var ikke hygiene som gjorde Naaman ren, men Guds løfte, som var bunnet til vannet i Jordanelven. Dette ligner på dåpen. Det er ikke selve vannet som føder oss på ny, men Guds ord og løfte, som er i vannet.

Nabots vingård

1 Kong 21

Innledning for lederen

Historien om Nabots vingård er kanskje ikke blant de mest kjente historiene i GT, men én som er veldig spennende. Historisk sett gir den et innblikk i ondskapen til kong Akab og dronning Jesabel i Nordriket Israel. Den illustrerer hvordan flere av budene ble brutt og hvilke konsekvenser det hadde. Nabot fremstår som offeret for denne ondskapen. Han æret sine foreldre, og som et resultat mistet han livet, og arvegodset ble stjålet av kongen. Det gir en tankevekkende kontrast til løftet som henger ved det fjerde bud: «Så du kan leve lenge i landet som Herren din Gud gir deg.»

Til slutt gir historien håp. Selv den onde kong Akab hadde en samvittighet, og kunne angre. Ikke engang for Akab var det for sent å møte Guds gode nåde.

Tips til fortellingen

- Denne historien inneholder et eksempel på menneskets ondskap, med både bedrageri og mord. En bør ta hensyn til aldersgruppen når historien fortelles.
- Kongens sutring over vingården kan være gjenkjennelig for noen. Kan vi ha oppført seg på en lignende måte hjemme? Kall gjerne Akab for «sutrekongen».
- Det bør være et fokus på Guds nåde, som også gis til Akab.

Læringspunkt

- Nabot ville ikke selge vingården, etter som den tilhørte familien. Slik æret han sine foreldre og forfedre (4. bud).
- Dronning Jesebel og Kong Akab tok livet av Nabot med sin onde plan (5. bud).
- Når Akab ikke kunne få vingården på en ærlig måte, endte han opp med å stjele den. Det var Nabots rett å beholde sin vingård (7. bud).
- Dronning Jesebel laget en setting med falske vitner. De løy om Nabot (8.bud).
- Kong Akab hadde ikke noe krav på Nabots vingård, men han hadde et så stort begjær at han ikke kunne tenke på noe annet (9. og 10. bud).
- Jesus Kristus døde og sto opp fra de døde for å være vår Herre. Så lenge vi lever er Guds nåde alltid tilgjengelig for oss (2. trosartikkel).
- Gud er den som ser alle ting, også all urett i verden. Han så den urett som ble gjort mot Nabot. Derfor kan vi gå til Gud med all urett i våre liv og i vår verden, og vite at han forstår (Fil 4:6).

David og Goliat

1 Samuel 17

Innledning til lederen

Historien om David og Goliat er enda en velkjent søndagsskolehistorie. Israels plagsomme fiende i vest, filisterne, møter dem til kamp. Med seg har de kjempen Goliat, som var over to meter høy. I stedet for å kjempe en ny krig med Israel, utfordret han til tvekamp mellom seg og den beste krigeren Israel kunne mønstre. Den siden som tapet skulle så overgi seg uten videre kamp. Men Israel hadde ikke noen kriger som kunne matche Goliat, og de to hærene ble stående stille i flere uker. Etter førti dager ankom David Israels leir med matpakker. Han fikk snart se Goliat og høre hvordan han hånet Israels hær. På bakgrunn av Guds løfter, og hans tidligere erfaringer med Guds beskyttelse, meldte David seg til å møte kjempen.

Tips til fortellingen

- Med tanke på innholdet i denne historien kan den fort få et mytisk preg. Husk at det ikke er noe eventyr, men en historie om noe som faktisk har skjedd.
- Goliat var svært stor, og slike folk har ofte alvorlige helseproblemer. Han hadde også en svært tung rustning, som ville gjort hans bevegelser tregere. Det er ikke urimelig å tenke at han derfor var bedre egnet som trussel enn som egentlig kriger. Likevel betyr det ikke at det var noen enkel sak å beseire ham.
- David kjente allerede kong Saul og tjente ved hans hoff (1 Sam 16:21-22). Derfor var det ikke rart at Saul kalte ham til seg i leiren.

Læringspunkt

- 1. Bud: Vi skal frykte, elske og stole på Gud over alle ting. For David ble dette helt konkret i møte med kjempen Goliat.
- 1. Bud: Goliat forbannet David ved sin gud (v.43). Det hjalp ikke Goliat, siden det bare finnes en Gud i himmel og på jord.
- 2. Bud: Ved å håne Guds hær (v.25-26) hånet Goliat også Gud selv (v.45) og hans løfter til Israels folk.
- Gud hadde lovet å beskytte Israels land. David stolte på det løftet. (1 Mos 12:2-3 og 5 Mos 20:1)
- Når Gud redder oss ut av vanskelige situasjoner, slik han reddet David, bør vi huske å takke ham.

Daniel i løvehulen

Daniel 6

Innledning til lederen

Historien om Daniel i løvehulen skjer i tiden etter Jerusalems fall, mens jødene levde i eksil i Babylon. Den viser oss to typer rettferdighet: På den ene siden rettferdighet for Gud, som gis ved tro alene, og på den andre siden rettferdighet for mennesker som kommer av gjerninger. Om Daniel ikke var rettferdig i medernes lov, så var han rettferdig for Gud, for han stolte på Gud. Til syvende og sist er det dette som teller, for Gud er mektigere enn noe rike på jorden, enten det er mederne eller noen andre.

Tips til fortellingen: Daniel og Jesus

Det er en overraskende mengde paralleller mellom Daniel og Jesus, og slik tjener Daniel som et forbilde på ham. Med andre ord, er denne historien en slags profeti. Tabellen nedenfor viser noen av parallellene mellom disse to historiene.

Daniel	Jesus
Ble misunnet for sin rettferdighet	Ble misunnet for sin rettferdighet
Embetsmennene klekket ut en plan for å ta livet til Daniel	Fariseerne og Jødernes rådsmenn klekket ut flere planer for å ta Jesu liv
Daniel ble kastet i løvehulen og en stor stein ble lagt over åpningen	Jesus ble lagt i en uthogd grav, og en stor stein ble rullet foran inngangen
Om morgenen kom Daniel levende ut	Om morgenen den tredje dag sto Jesus opp fra de døde.
En engel lukket løvenes gap	To engler satt ved Jesu tomme grav
Daniel ble ikke skadet av løvene	Jesu legeme så ikke forråtnelse Apg 2:27
Kong Darius kom til løvehulen om morgenen og hans tro ble styrket	Kvinnene kom til graven om morgenen, og deres tro ble styrket
Daniels fiender ble kastet i løvehulen etter at han var kommet ut	Jesu fiender vil på den siste dag bli kastet i ildsjøen – det er den andre død. Åp 20:14-15

Læringspunkt

- Alle budene peker tilbake til det første bud: Du skal ikke ha andre guder. For det er Gud som har gitt oss budene, og som sørger for oss.
- Daniel ble stilt på valg. Han kunne enten lyde medernes nye lov eller Guds lov, men ikke begge deler samtidig. Han holdt det første bud og stolte på at Gud ville ta seg av konsekvensene. Som kristne i dag kan vi bli stilt overfor tilsvarende valg.
- Daniel ble kjent rettferdig for Gud. Dette var ikke fordi han var perfekt, men på grunn av at han trodde Gud.
- Det er Gud som beskytter oss fra ondskap. Til dels gjør han det ved å kalle politifolk, leger og andre som jobber for oss. Men han griper også inn på andre måter, noen ganger uten at vi vet om det.
- Vi får lov til å be Gud om å beskytte oss fra alt ondt.

Jesus 12 år

Lukas 2:41-52

Innledning til lederen

I tiden fra Jesus var et lite barn og frem til han begynner sin gjerning som voksen har vi kun én historie. Historien skjer under den årlige påskehøytiden i Jerusalem som alle jødiske menn skulle delta i (2 Mos 23:14-19). Trolig hadde Jesus allerede vært med flere ganger på denne feiringen.

Tips til fortellingen

Det fjerde bud kommer i fokus i denne fortellingen, og Jesus fremstår som en modell for hvordan barn skal elske, ære og lyde sine foreldre. Husk at Jesus er mer enn en rollemodell. Han levde også et fullkomment liv som barn. Når vi kommer til kort som barn, er han det perfekte barn i vårt sted.

Læringspunkt

- Jesus var lydige mot sine foreldre (4. bud)
- Jesus viste riktig respekt for de skriftlærde når han både stilte spørsmål og svarte på spørsmål (Luk 2:46-47).
- Lydighet mot Far i himmelen kommer foran lydighet til mennesker.
- Jesus var borte fra sine foreldre i 3 dager. Senere skulle han være borte fra sin mor, og fra denne verden i 3 dager etter at han døde på korset.
- Historien minner oss om hvem som er Jesu sanne far: Jesus er ikke bare sant menneske, men også sann Gud.

Jesus blir fristet

Matt 4:1-11

Innledning til lederen

Det er to konkrete historier i Bibelen som skildrer en samtale mellom et menneske og djevelen. Den første er når Eva og Adam blir fristet i Edens hage. Den andre er denne, hvor Jesus går inn i samme rolle som Eva, men med et helt annet utfall. Der Eva hørte fristerens stemme og lydde ham i stedet for Gud, siterer Jesus Guds ord og konstaterer: «Herren din Gud skal du tilbe, og ham alene skal du tjene.» Jesus gjorde det som verken Eva eller noen av oss andre har gjort: Han levde et liv i fullstendig lydighet til Gud, uten å gjøre noen synd.

Tips til fortellingen

- Når denne historien fortelles er det godt om historien om syndefallet (side 31) er i friskt minne.

Læringspunkt

- Djevelen prøver i særlig grad å få Jesus til å bryte det 1. bud, slik at han ikke skulle «frykte, elske og stole på Gud over alle ting.» Dette er noe han også frister oss med: Å stole på djevelens, verdens og våre enge løfter mer enn Guds løfter.
- Djevelen gjengir ikke Bibelen riktig når han siterer den (2.bud).
- Jesus svarer djevelen hver gang med å sitere Bibelen. Slik er Jesus et forbilde for oss...
- ...men enda viktigere er det at Jesus har seiret over fristelsen for oss (Se punkt om dåpen under).
- Bare Jesus kan overleve 40 dager og 40 netter uten mat og uten drikke. Enkelte mennesker har overlevd like lenge uten mat, men ikke uten drikke.
- Jesus er prøvet i alle ting, og kan føle med oss i alt det vi kan slite med. Men bare han har gjort alt dette uten synd. (Heb 4:15)
- Jesus lærer oss å tilbe Gud Fader. Bare han kan gi oss alt det vi trenger.
- Rett etter Jesu dåp blir han fristet av djevelen. Som døpte Guds barn kan også vi regne med å bli fristet. Vi kan svare fristeren: «Jeg er døpt i Jesu navn, og har del i Jesu seier over fristelsen.»
- Jesus sier til djevelen: «Mennesket lever ikke av brød alene, men av hvert ord som går ut av Guds munn.» Dette er ikke minst synlig i nattverden, hvor vi tar imot Guds ord sammen med brød og vin. (Se også: Jesus metter fem tusen, på side 41)

Jesus stiller stormen

Matt 8:23-27, Mark 4:35-41, Luk 8:22-25

Innledning til lederen

Denne klassiske søndagsskolehistorien forteller oss om hvem Jesus er og hva han er mektig å gjøre.

Noen har gjort poenget til at bare vi har tro nok, vil Jesus bevare oss fra enhver fare her i verden. Men historien lærer ikke dette, og Jesus har ikke gitt slike løfter. Vi kan fortsatt dø når vi kommer i fare, selv om vi stoler på Jesus. Han bevarer oss faktisk, selv i møte med døden (Joh:25-26).

Ved at Jesus gjør noe som bare Gud kan gjøre, åpenbarer den hvem Jesus er.

Tips til fortellingen

Hold fokuset på Jesus og på hvem han er. Igjen viser Jesus for disiplene at han ikke bare er sant menneske, men også sann Gud. Disiplenes spørsmål til slutt understreker dette.

Læringspunkt

- Jesus ble sint på disiplene for at de manglet tro. Hvis de hadde hørt på hva Jesus tidligere hadde sagt, ville det vært klart for dem at han ikke skulle dø i en båt. Med Jesus i båten var de trygge.
- Jesus er i sannhet Gud. Det er ikke hvem som helst som kan tale til vinden og vannet, men bare han som sa: «Bli lys» og det ble lys (Sml. Joh 1:1-3). Når Jesus talte til vannet hørte vi stemmen som skapte himmel og jord.
- Det stille og fredelige vannet minner oss om den fred som Jesus vil gi oss: En fred som overgår all forstand.
- Disiplene gjorde rett når de bad Jesus om hjelp. Gud er mektig å svare alle våre bønner.
- Med Jesus i båten kunne den ikke synke. Med bakgrunn i 1 Pet 3:18-22 blir dåpen ibland omtalt på samme måte – som et skip som ikke kan synke. Vi kan stole på de løfter Gud har gitt oss i dåpen, og så lenge vi gjør det, vil vi leve *om vi enn dør*.

Jesus metter fem tusen

Jesus metter fem tusen: Matt 14:13–21, Mark 6:30–44, Luk 9:10–17, **Joh 6:1–13**

Jesus metter fire tusen: Matt 15:32–39, Mark 8:1–10

Jesus spør disiplene om brødunderenes betydning: Matt 16:5–12, Mark 8:14–21

Jesus forklarer brødunderet: Joh 6:22–59

Brødunderet har en tilknytning til manna i ørkenen: 2 Mos 16

Innledning til lederen

Brødunderet er et under som er svært godt dokumentert i det nye testamente. Enda mer er det et tegn som sier noe helt spesielt om hvem Jesus er, og hva han kom for å gjøre. Til syvende og sist har det samme hensikt som alle andre tegn Jesus gjorde: At vi skal tro at Jesus er Messias, Guds sønn, og for at vi ved denne troen skal ha liv i ham (Joh 20:30–31).

I Joh 6 ble Jesus fortvilet over at folket bare så det spektakulære ved underet, og ikke forstå tegnet. I samtale med folket, gav han en forklaring på det. Derfor er det også viktig at vi tar til oss Jesu ord om underet. Hovedbudskapet er at Jesus selv er livets brød.

Tips til fortellingen

Det var en vanlig forventning blant Israels folk at Messias skulle gi dem brød fra himmelen, på samme måte som de fikk manna når Moses ledet folket i ørkenen. Jesus oppfyller kravet enda mer enn de ventet seg. Han sier: «Jeg er livets brød»

Læringspunkt

- Gud forsørger oss hver dag med alt vi trenger. Hadde vi mennesker like mye på andre som oss selv, ville det vært mer enn nok til at alle.
- Jesus viser på en tydelig måte at han er den lovede Messias, ved at han gjorde et brødunder som peker tilbake til Manna fra himmelen. Han er livets brød.
- Gi oss i dag vårt daglige brød. Selv om vi får brød og alt annet som vi trenger gjennom arbeid, lønn og andre mennesker, er det egentlig Gud som står bak alt sammen. Derfor takker vi ham før maten.
- I nattverden tar vi ikke bare imot vanlig brød, men livets brød. Det er det virkelige store brødunderet.

Den rike mannen

Lignelsen: Lukas 12:13-21

Om visdom og dårskap: 1 Kor 1:18-25

Innledning til lederen

Denne korte lignelsen i Lukas evangelium forteller Jesus etter at en mann ber ham å dømme i et arveoppgjør. Trolig var han den yngre av de to, og hadde ikke samme rettigheter som storebror, men synes han ble urettferdig behandlet. Jesus bruker anledningen til å lære tilhørerne om grådighet og begjær.

Tips til fortellingen

- Koblingspunkt: Mange har opplevd å føle seg urettferdig behandlet. Kanskje de også har opplevd å direkte misunne noen over noe de har fått.
- Et tips kan være å øve på det dobbelte kjærlighetsbud før historien fortelles, og ta fram historien etter at dere har samtalt om hva det betyr. Dersom mannen hadde tenkt slik, ville nok forholdet til broren sett annerledes ut.
- Reflekter over at mange familieforhold har blitt varig skadet på grunn av nettopp arveoppgjør og begjær.

Læringspunkt

- Mannen som ønsket en del av sin brors arv, mente at hans bror hadde fått noe på en urettferdig måte. Han begjærte sin brors eiendom (9. bud).
- Den rike mannen begjærte alltid mer (9.-10.bud)
- Ingenting av det vi eier kan vi ta ut av dette livet. Den rike mannen hadde nok å spise, drikke og glede seg over resten av livet. Etter vanlig visdom var det han gjorde svært klokt. Men Gud kaller ham for et uforstandig menneske.
- I Bibelen er klokskap alltid knyttet til det å ha tro på Gud. (1 Kor 1:18-25)
- Det er bare Jesus som vi kan ha med oss når vi dør.
- Mannen i v.13 gjorde rett i å ta sine problem til Jesus i stedet for å ta loven i egne hender. Men her har vi et eksempel på en bønn som Jesus svarte med et nei.
- Gal 3:27 beskriver dåpen som å være kledd i Kristus. Han er det eneste vi kan ta med oss når dette livet er over.

Den barmhjertige samaritaner

Luk 10:25-36

Innledning til lederen

Historien om den barmhjertige samaritaner er trolig en av de aller mest kjente bibelhistorier noensinne. Den er et budskap om en selvpoppofrende nestekjærlighet, som kommer fra en uventet retning. Men dette er ikke hele historien, for den fortelles i en bestemt sammenheng, og som en respons på et bestemt spørsmål som en lovkyndig stilte til Jesus: «Hva skal jeg gjøre for å arve evig liv?» (Luk 10:25)

Jesu svar viser til den lovkyndige viser at det ikke er mulig å gjøre noe for å arve evig liv. Evig liv kan vi bare få i gave fra vår Herre Jesus Kristus. Samtidig kalles vi til å elske vår neste, helt enkelt fordi vår neste trenger det.

Tips til fortellingen

- Husk å ta med innledningen i vers 25-39. Det er ikke tilfeldig at lignelsen gjengis i en bestemt sammenheng, og dette er utgangspunktet for å forstå lignelsen rett.
- Levittene var en av Israels tolv slekter. De hadde ansvar for trosopplæring i hele landet. For en tid kunne de også ha verv som prester i tempelet.

Læringspunkt

- Det femte bud lærer oss å ikke ta liv, men å verne om det. Budet kan appliseres på flere av personene i lignelsen, både røverne som angrep mannen, og Levittene som ikke hjalp ham. Bare samaritaneren gjorde det som var rett og godt. Slik er han et forbilde for oss (Luk 10:37)
- Det dobbelte kjærlighetsbud er oppsummeringen og driften bak de ti bud. Å elske Gud og sin neste innebærer å holde budene (Luk 10:27, Se også Joh 14:15).
- Den lovkyndige forsto veldig godt at han ikke elsket sin neste slik budet krevde. Men budskapet er ikke at vi bare skal være bedre enn han, eller sammenlikne oss med ham for øvrig. Budskapet krever at vi stoler på Jesus.
- Vi kan speile oss i denne historien og spørre: Har jeg elsket min neste som meg selv? Ville jeg gjort det samme som denne samaritaneren?

Peter nekter for å kjenne Jesus

Jesus forutsier Peters fornektelse: **Matt 26:30-35**, Mark 14:26-31, **Luk 22:31-34**.

Peter fornekte: Matt 26:69-75, Mark 14:66-71, **Luk 22:56-62**, Joh 18:15-18, 25-27.

Peters oppreisning: Joh 21:15-19.

Innledning til lederen

Etter det siste måltidet forteller Jesus til disiplene at de alle sammen kommer å svikte ham, men at han skal se dem igjen senere. Naturlig nok nekter alle for dette, og Peter mer enn de andre. Jesus sier da de kjente ordene: «Sannelig, jeg sier deg: Nå i natt, før hanen galler to ganger, skal du fornekte meg tre ganger.» (Luk 14:30) I løpet av noen timer skulle den forutsigelsen bli oppfylt. Kanskje litt overraskende skjedde det ikke fordi Peter ble utfordret av en prest eller offiserer eller noen annen med slik makt, men fordi han ble utfordret av vanlige tjenere.

Tips til fortellingen

- Jesu trofasthet var sikker på forhånd (Matt 26:32, Luk 22:31-32) og etter Jesu oppstandelse skulle Peter også få oppreisning (Joh 21:15-19). Et hovedpoeng her er at Jesus alltid er trofast selv når vi ikke er det.
- Noen lager en kontrast mellom Peter før pinsedag og Peter etter pinsedag. Men Peters menneskefrykt lå også på lur etter pinsedag (Se Gal 2:11-14). Peters håp lå ikke i hans forbedring som menneske, men i Jesu trofasthet.

Læringspunkt

- Første bud lærer oss å frykte, elske og stole på Gud mer enn alt annet. Peter fryktet ei tjenestejente og en tjener mer enn Gud.
- Peter stolte på seg selv, og overvurderte sin egen evne. I møte med fristelser må vi være klar over våre egne svakheter, og stole på Guds nåde mer enn vår egen evne.
- Historien viser oss at kun Jesus alene kunne gjøre det han skal gjøre. Peter kunne ikke «drikke det beger som Jesu skulle drikke.» Men Jesus kunne drikke Peters beger.
- Jesus var trofast gjennom alt, selv når Peter sviktet.

Apostelen Paulus

Apg 9:1-19

Innledning til lederen

Apostelen Paulus er en velkjent person for alle som har lest Det nye testamente, og det er vanskelig å overvurdere den betydning Gud har gitt ham, som lærer til den kristne kirken. Men til å begynne med var Paulus en grusom motstander av kirken og forfulgte den med alle tilgjengelige midler. (Apg 9:1-2) Senere angret han på hvordan han forfulgte kirken (1 Kor 15:9).

Tips til fortellingen

- Paulus introduseres først og omtales med det hebraiske navnet Saulus. Under den første misjonsreisen blir det sagt som i ei bisetning, «Saulus, som også het Paulus.» (Apg 13:9) Deretter omtales han konsekvent som Paulus, bortsett fra to taler mot slutten av boken. At dette skjer på hans første misjonsreise kan peke på at han brukte sitt latinske/romerske navn i møte med dem som ikke snakket hebraisk.
- Når vi som kristne møter motstand og forfølgelser, kan det være vanskelig å tro at Jesus har all makt i himmel og på jord (Matt 28:18). Men det ser annerledes ut fra himmelen. I denne historien ser vi hvordan Jesus grep inn i en konkret situasjon. På siste dag skal han derimot åpenbare seg for alle mennesker. (Matt 24:30).
- Denne historien skjer som en fortsettelse av historien når Stefanus blir steinet (Side 51).

Læringspunkt

- Paulus mente at han gjorde Gud en tjeneste når han forfulgte de kristne (2. bud) Men han brukte Guds navn til det som var galt.
- Paulus slo, fengslet og kanskje til og med tok livet av dem som ville tro på Jesus (5. bud).
- Alle av bibelens helter falt i synd, selv om bare noen eksempler nevnes. Paulus forfulgte kirken, Peter fornektet Jesus (Se side 44) og David som drepte Goliat, drepte også Uria for å stjele konen hans (Se side 33). Det finnes ikke et eneste menneske som er rettferdig i seg selv (Rom 3:23).
- Kirken blir kalt for Jesu kropp. Den som forfølger kirken, forfølger derfor Jesus selv (Apg 9:4-5, Efes 5:21-33).
- Når Jesus for opp til himmelen betyr det ikke at han er langt borte, men tvert om at han er nær alle plasser (Apg 9:5, 10).
- Etter opplevelsen på veien, var Paulus' reaksjon faste og bønn (Apg 9:9-11). Alle vanskeligheter vi opplever er et kall til å søke Gud i bønn.
- Dåpen er begynnelsen til det kristne liv. Det gjelder Paulus, som alle andre kristne.

Nivå 3: Dypdykk

På det tredje nivået, som vi har valgt å kalle dypdykk, ønsker vi å inspirere ungdommene til litt dypere refleksjon rundt tekstenes innhold og konsekvenser. Derfor oppfordrer vi til å ikke begynne på dette nivået før ungdommene har utviklet en basiskunnskap, og i det minste kjenner alle kjernehistoriene.

Dypdykket passer altså best for ungdommer fra mellomtrinnet og oppover, som også har litt erfaring i troen.

To mål med dypdykkene, som henger tett sammen med hverandre, er å dyktiggjøre ungdommene til på den ene siden videre bibellesning på egenhånd, og på den andre siden til å høre forkynnelse slik at de lytter med en åpen bibel og prøver det de hører på Guds ord.

Rettferdighet for Gud

Gal 3:10-14, 24-29 og 5:13-15.

Stedene som Paulus siterer fra GT: 3 Mos 18:1-5; 5 Mos 27:9-26; Hab 2:1-5; 5 Mos 21:22-23

Innledning til lederen

Etter Paulus' første misjonsreise var det noen jødekristne som besøkte de nyplantede kirkene i Galatia. Disse lærte at man måtte først bli jøde, bli omskåret og holde Moseloven, før en kunne bli kristen. Paulus skrev Galaterbrevet for å imøtekomme denne utfordringen. De første to kapitlene bruker han på å forklare hvorfor de bør høre mer på Paulus enn disse jødekristne. I kapittel 3-4 viser han forholdet mellom loven og evangeliet. Ingen kan bli frelst ved å holde loven, men alle blir frelst på samme måte, ved å tro på Jesus Kristus. I de to siste kapitlene gir Paulus noen praktiske råd, og oppfordrer sine lesere til å elske hverandre.

Tips til samlingen

Legg merke til hvordan Paulus siterer det gamle testamente. Paulus sitt argument ser ut til å være at de ikke leste versene nøyaktig nok, og derfor fikk de feil tolkning.

Læringspunkt

- Det er lett å tenke at de som gjør gode gjerninger kommer til himmelen. Selv om vi ikke sier det rett ut, er tanken likevel ofte overraskende lett å tenke. Paulus tar bort all tvil om saken. Slik er det ikke. Tvert imot sier han, den som prøver å gå den veien «er under forbannelse.»
- Loven kan verken true eller lokke oss med noe som helst når vi tilhører Kristus. Det betyr at loven får en ny rolle. Den viser oss hvordan vi skal elske vår neste (Gal 5:13-15).
- Når Jesus døde på korset «ble han en forbannelse for oss.» Frelsen i Jesus Kristus er en byttehandel. Jesus tok på seg vår forbannelse, og i stedet har vi fått Jesu rettferdighet.
- Alle de vonde tingene (forbannelsen) som loven truer oss med, treffer Jesus i stedet. På den andre siden, så har Jesus holdt loven, og all belønningen som loven lover oss, gis i stedet til oss gjennom Jesus.
- I Gal 3:27 forklarer Paulus byttehandelen slik at vi blir ikledd Kristus. Dette skjer når vi blir døpt. Den hvite dåpskjolen er tenkt som et symbol på nettopp dette faktum.

Abraham og Isak

1 Mos 22:1-19. Tolkning: Heb 11:17-19

Innledning til lederen

Historien om når Gud bad Abraham om å ofre sin sønn Isak har tidligere vært en vanlig søndagsskolehistorie, men er blitt mindre velkjent over tid. Vi har plassert historien under dypdykk, fordi det er nødvendig med en del kontekst for å forstå den riktig.

Tips til samlingen

- Det er ikke Abrahams gjerninger eller lydighet som blir satt på prøve, men hans tro og tillit til de løfter Gud allerede hadde gitt (Se 1 Mos 22:1 og Heb 11:17-19).
- Det er også viktig å merke seg at denne historien som et forbilde (Heb 11:19. Se også hint i 1 Mos 22:8). Isak ble spart, som alle vi andre, på grunn av ham som ikke sparte sin egen sønn, men gav ham for oss alle. (Rom 8:22)

Læringspunkt

- Det første bud betyr at vi skal frykte og elske Gud over alle ting og stole fullt og fast på ham. Abrahams handling vitner om at han gjorde nettopp det: Han trodde Gud, og de løfter som han hadde gitt angående Isak (1 Mos 17:21; Heb 11:17-19).
- Det er viktig å merke seg at Abraham ble stoppet fra å gjennomføre oppdraget. I ettertid har vi fått det 5. bud, og flere tolkninger av det (f.eks. 5 Mos 18:10), som tydeliggjør rammene for livet.
- Isak ble spart på grunn av ham som ikke sparte sin egen sønn... (Rom 8:32)
- På grunn av Guds løfte trodde Abraham at Gud ville bringe ham tilbake fra døden (Heb 11:19). Og nettopp det skal han gjøre når Jesus kommer tilbake. («...skal komme igjen for å dømme levende og døde» og «Jeg tror på... legemets oppstandelse»).
- «Herrens engel» som nevnes i 11:21-22 taler som om han er Gud selv. Dette gjentar seg noen ganger i GT, f.eks. 2 Mos 3:2ff, 23:20-22, Dom 2:1-5, 6:21-22, 13:15-23. Noen har dradd den slutningen at Herrens engel er en åpenbaring av Kristus, som selv hindret ofringen av Isak.

Profeten Mika og de falske profetene

1 Kong 22:1-28, 29-40.

Innledning til lederen

Dette er en historie fra tiden når det var to konger i Israel. Kong Akab styrte nordriket Israel, mens kong Josjafat styrte sørriket Juda. Akab var kanskje den verste kongen som noen gang styrte i Israel. Sammen med dronning Jesabel lærte de folket å dyrke avguden Baal, ofre barna sine til guden Molok og flere onde ting. Kong Josjafat derimot, var for det meste en god konge som fulgte Herrens veier. I denne historien handlet han derimot feil, og gikk i lag med Akab på en tvilsom affære.

Tips til samlingen

- Dette er en tekst som krever refleksjon sammen med ungdommene.
- Historien illustrerer hvor vanskelig det kan være å skjelne mellom rett og falsk profeti. Særlig når det kom til oppgjøret mellom Mika og Sidkia i vers 24-25. Bare ettertiden kunne dømme sikkert om hva som var riktig. Dette kan også være svært krevende i vår tid.
- Det virker som Josjafat gjennomskuet hykleriet til Akabs 400 profeter (vers 8). De sa bare det Akab ville høre – og kanskje det de fikk betalt for.
- Vers 14-16 virker som at Mika møtte kongen med en form for ironi. Kongen forsto at Mika ikke mente det han sa. Det kan være vanskeligere for oss å forstå det når det er skrevet ned, og enda vanskeligere å forklare for barn.

Læringspunkt

- Det andre bud: Du skal ikke misbruke Guds navn, betyr ikke bare at vi skal bruke Guds navn med respekt. Det betyr også at vi skal snakke sant i hans navn, og ikke drive falsk profeti.
- Vi handler og tror, først og fremst på grunnlag av det vi lærer fra Bibelen. Når vi møter nye profetier prøver vi dem på Bibelen.
- Når Gud tillot at Akab skulle bli forført inn i en krig som han ville tape, så var dette en dom over Akabs mange onde gjerninger.
- Gud sørger for alt det vi trenger til livet. Men det er ikke alltid lett å forstå hvordan Gud arbeider. Han sørget for Israel når han befri dem fra den onde kong Akab.
- Josjafat oppfordrer Akab til å først søke råd hos Herren (vers 5). Det kan være et godt råd til oss også.
- Når vi er i tvil om hvordan vi skal styre livet vårt ber vi Gud om å lede oss. Gud har allerede gitt oss et svar ved å sende oss veiledning i Bibelen.

Jesus er Herre over Sabbaten

Matt 12:1-8

Tolkning: 1 Mos 2:1-3; 2 Mos 20:8-11; 5 Mos 5:12-15; Kol 2:16-17; Heb 4:8-11.

Innledning til lederen

Sabbaten er gitt som et gode for mennesket, både her i tiden og i et evighetsperspektiv. Det vil si, i Det gamle testamente sikret sabbatsfeiringen at både mennesker og dyr fikk regelmessig hvile som en del av den ukentlige rytmen. I Det nye testamente lærer vi at Sabbaten også er et forbilde på Guds evige rike og den hvilen som venter oss i himmelen.

Tips til samlingen

- Ordet sabbat betyr den sjuende dag, altså siste dagen i uken. Dagen ble også omtalt som hviledagen.
- Snakk om vi bør overføre kravene for sabbaten til vår søndagsfeiring. Sabbaten var opprinnelig en helt ordinær hviledag, men etter eksilet i Babylon ble det mer og mer vanlig å samles til gudstjeneste på denne dagen. Kristne samlet seg normalt dagen etter, på søndagen, trolig på kveldstid etter arbeid (Apg 20:7). Søndagen ble ikke offentlig fridag før på 300-tallet, når kristendom ble statsreligion i Roma.
- Det er interessant at Salme 92 har overskriften «En salme. En sang for sabbatsdagen.»

Læringspunkt

- Sabbaten beskrives som en hviledag, hvor en ikke skal gjøre noe arbeid. I 5 Mos 5:12-15, bes Israels folk huske på at hardt arbeid er vanskelig. Mennesket har bruk for regelmessig hvile.
- Sabbat nevnes mange ganger i Det gamle testamente, ofte sammen med regelen om fri fra arbeid. I den sammenheng beskrives den også som et tegn og en gave (2 Mos 16:29, Esek 20:20) og som en dag for tilbedelse (Jes 66:23). Esekiel 20-23 anklager også Israel for å bryte sabbaten. Kanskje ikke så rart at fariseerne reagerte på Jesu disipler (Matt 12:2).
- Allerede i skapelsen skilte Gud ut den sjuende dagen som en hellig dag. Menneskehistoriens mest sentrale hendelse skulle skje nettopp på denne dagen. Da lå Jesus i sin grav.
- Kravene som lå i sabbaten har Jesus oppfylt for oss. Vi trenger ikke å overføre disse kravene til vår søndag.
- Det står i 1 Mos 2:3 at Gud helliget Sabbaten. I 1 Tim 4:4-5 står det at alle ting Gud har skapt helliges ved Guds ord og bønn. Derfor passer det også godt å bruke hviledagen nettopp til dette: Guds ord og bønn. Og videre er det nettopp derfor at mange har valgt søndag som sin hviledag.

Stefanus blir steinet

Apg 6-7

Innledning til lederen

Stefanus introduseres i begynnelsen av Apg 6 som en mann fylt av tro og Hellig Ånd. Sammen med seks andre blir han innviet til en tjeneste ved bordene i menigheten i Jerusalem. Mange tenker at dette var en slags diakonitjeneste. Han får knapt begynne i den før han kommer i diskusjon med noen jøder. Resultatet er at han ble anklaget for det høye råd, og etter en forsvarstale henrettet ved steining.

Tips til samlingen

Det går an å se flere ulike sider av denne historien. Stefanus holder en fantastisk forsvarstale som både forkynnere og andre kan lære mye av. Han blir også stående som et godt eksempel og forbilde for andre kristne. Men det viktigste er kanskje hva historien sier om Jesus. Langt ifra å ta lettvent på forfølgelsen får vi vite at Jesus er vitne til hele saken. Han bevarte Stefanus fra alt ondt, og var med ham i det øyeblikket han døde.

Læringspunkt

- Det åttende bud lærer oss å ikke lyve om vår neste. I denne historien hører vi hvordan falske vitner anklaget Stefanus. Det de sa kunne høres sant ut, men var det ikke. Det lignet på sannheten, men var løgn. Resultatet var at Stefanus døde.
- Stefanus' tale fokuserer både på Guds gjerninger gjennom historien, og hvordan Israels folk hele tiden avviste eller foraktet både hans gjerninger og hans profeter. Til slutt tok de livet også av hans egen sønn, Jesus Kristus.
- Jesus for opp til himmelen 40 dager etter sin oppstandelse. Men dette betyr ikke at han er langt borte. Det blir åpenbart for Stefanus før han dør at Jesus er vitne til hele hendelsen (Apg 7:55-56)
- Legg merke til likhetene mellom Jesu død og Stefanus' død. Jesus døde først, og på det grunnlag kunne Stefanus be: «Herre Jesus, ta imot min ånd.»
- Sammenlikne «..slik også vi tilgir våre skyldnere» med «tilregn dem ikke denne synden.» Stefanus visste at han var tilgitt i Kristus. Før han døde, bad han Jesus om å også tilgi jødene som steinet ham til døde.
- Gud er ikke langt borte fra oss. Når vi ber til ham kan vi være trygge på at han ser og kjenner vår situasjon. Han vil det beste for oss.

Guds bud og menneskebud

Matt 15:1-20; Markus 7:1-23; Jesaja 29:9-14; Se også Lukas 11:37-54.

Innledning til lederen

I det gamle testamente var vasking med vann en viktig del av levittenes og prestenes ritualer (2 Mos 30:17-21). Dette synliggjorde at de trådte frem for Gud som syndige mennesker, men hadde ikke noen egentlig virking, slik vi ser her. Fariseerne utvidet etter hvert disse ritualene til å gjelde alt mulig, og man kunne verken spise eller komme hjem fra markedet uten rituelle bad. Til slutt ble deres utvidede tradisjoner til og med enda viktigere enn det Gud hadde sagt i utgangspunktet. I denne historien stiller Jesus det hele tilbake i riktig perspektiv.

Tips til samlingen

Samtidig som denne historien lærer oss mye om menneskets syndige tilstand, og hvor avhengig vi er av Jesus, gir den oss også en mulighet til å tenke kritisk om våre egne tradisjoner og tankemåter. Har også vi noen gode formål som blir så viktige, at vi ikke legger merke til Guds bud?

Læringspunkt

- Gud har stilt oss visse krav, men ofte er vi mer opptatt av de krav vi selv har laget oss for hvordan en bør oppføre seg i et moderne samfunn, enten generelt eller som kristen. Jesus lærer oss at Guds krav kommer først. Det var en god sak å gi penger til tempelet, men det er ikke en unnskyldning til å bryte 4. bud.
- Jesus lærer oss at 4. bud ikke bare gjelder å lyde sine foreldre som barn, men også å ta vare på dem når vi blir voksne.
- De fleste av oss kjenner til uttrykket «Følg hjertet ditt.» Jesus lærer oss her (Mark 7:19-23) hvordan menneskehjertet egentlig er. Det vil først og fremst sitt eget beste. Vi bør derfor stille oss kritiske til vårt eget hjerte.
- Fariseerne vasket hendene før de spiste. Det er allment god hygiene, men kan ikke rense oss fra synd. Årsaken er at synden er ikke noe som kommer utenfra, men noe som bor i hjertet i utgangspunktet (Se videre læringspunkt om dåpen).
- Jesus levde et fullkomment liv etter Guds vilje. Ikke alle forsto dette den gang, og ikke alle forstår det i dag – men det gjorde ham. Han er både vårt forbilde, og vår stedfortreder.
- Jesus oppfylte alle renselseslovene i Det gamle testamente. Ettersom de er oppfylt, kan vi ikke lenger legge noe til dem. Derfor retter vi oss ikke etter renselses- og offerlovene.
- Det greske ordet som brukes om jødernes vaskeritualer i Mark 7:4 er *baptizo*. Det samme ordet brukes om dåp, og det er neppe tilfeldig. Jødernes vaskeritual kunne ikke rense for synd, men det er derimot et løfte som Gud har gitt om dåpen (Apg 22:16).

Noahs ark

1 Mos 6-9 Tolkning: 1 Pet 3:20-21, Johs. Åp 21:1

Innledning til lederen

Historien om Noah's ark er en klassiker i søndagsskolen. Likevel har vi plassert denne historien under fordypning, for denne historien er ganske rik på innhold og krever refleksjon. På den ene siden er det kanskje den mest grusomme historien i hele Skriften. I den dør *alt liv på jorden* bortsett fra åtte mennesker og noen få dyr som blir berget i en båt. Det er altså en historie som illustrerer hva som vil skje dersom Gud skal fjerne all ondskap fra jorden. Samtidig er det også en historie om hvordan Gud viste nåde til Noah, hans familie, og dyrene i arken.

Tips til samlingen

- Det kan være interessant å snakke om kontrasten mellom havet og regnbuen. Havet representerer Guds krav og dom som rettes mot oss. Regnbuen taler derimot om at dette kravet har Jesus tatt seg av.
- Et viktig poeng er å se parallellene mellom flommen og dåpen (Se læringspunkt). Dåpen kan omtales på samme måte som Noah's ark. Fordi den er bygget på Guds ord, kan den ikke knuses eller forlise. Men en kan forkaste det skipet Gud har bygget og hoppe over bord. Den som har gjort det må veiledes tilbake til dåpens nåde, dvs. den nåde Gud har gitt gjennom dåpen.

Læringspunkt

- Gud sender flommen for å viske ut menneskenes ondskap (6:5-7, 13). Men en kan spørre seg om dette formålet var vellykket. I 8:21 kommer Guds konklusjon der han erklærer at dommen ikke har løst det ondes problem.
- Etter flommen innstifter Gud en ordning for å begrense menneskets ondskap. 9:5-7 danner grunnlaget for verdslig myndighet (Se også Rom 13:1-7)
- Guds dom i storflommen er et forbilde på den endelige dommen når Gud skal dømme himmel og jord. Det (stigende) havet, som fortsatt dekker jorden, er en påminner om dette faktum.
- 8:21-22 viser Guds godhet mot hans skaperverk. Trass menneskets ondskap vi Gud holde liv i skapelsen helt til siste dag, og gi oss det vi trenger for å leve.
- For å skape varig fred var det nødvendig med endelig dom, og denne dommen har rammet Jesus. Når Johannes åpenbaring 21:1 forteller at havet ikke skal finnes med, er det et uttrykk for at dommen er endelig sonet.
- 1 Pet 3:20-21 beskriver historien om flommen som et forbilde på dåpen. Slik som Gud vasket bort ondskaperen i vannet, men berget Noah og hans familie, blir også vår synd vasket vekk i dåpen men vi selv blir berget.

Andaktsplan (kopimal)

Samling/Dato Andaktsholder	Historie	Læringspunkt (stikkord) Målsetting